



Sygn. akt II KK 292/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 października 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik (przewodniczący)

SSN Jarosław Matras (sprawozdawca)

SSN Eugeniusz Wildowicz

Protokolant Anna Janczak

w sprawie skazanego **M. G.**

w przedmiocie wyroku łącznego

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 26 października 2016 r.,

kasacji, wniesionej przez prokuratora na korzyść skazanego

od wyroku Sądu Okręgowego w W.

z dnia 18 kwietnia 2016 r.,

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego

z dnia 27 października 2015 r.,

uchyła wyrok w zaskarżonej części oraz utrzymany nim w mocy wyrok łączny Sądu Rejonowego z dnia 27 października 2015 r. sygn. akt VIII K 574/14 co do rozstrzygnięcia z pkt. V i w tym zakresie sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w W.

UZASADNIENIE

Skazany M. G. wystąpił z wnioskiem o wydanie wyroku łącznego. Sąd Rejonowy rozstrzygnął w tym przedmiocie biorąc pod uwagę skazania prawomocnymi wyrokami:

1. Sądu Rejonowego w O. z dnia 8 listopada 2001 r. wydanym w sprawie II K 74/01, za czyn z art. 286 § 1 k.k., popełniony w dniach 30 czerwca 1999 r. oraz 5 lipca 1999 r. na karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawieszono na okres 5 lat próby, a na podstawie art. 33 § 1, 2, 3 k.k. orzeczono karę grzywny w wymiarze 100 stawek dziennych ustalając wysokość jednej stawki na 10 złotych; postanowieniem Sądu Rejonowego w O. z dnia 21 listopada 2003 r. wydanym w sprawie I Ko 394/03 zarządzono skazanemu wykonanie kary 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności; postanowieniem Sądu Rejonowego w O. z dnia 5 maja 2004 r. wydanym w sprawie I Ko 394/03 zaliczono skazanemu na poczet orzeczonej kary pozbawienia wolności okres od dnia 18 kwietnia 2001 r. do dnia 30 kwietnia 2001 r.; skazany odbywał karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności od dnia 13 kwietnia 2004 r. do dnia 1 października 2005 r.; postanowieniem Sądu Okręgowego w W. z dnia 22 listopada 2005 r. wydanym w sprawie VIII Wz 816/05, warunkowo zwolniono skazanego z odbycia reszty kary pozbawienia wolności oraz wyznaczono skazanemu okres próby do dnia 22 listopada 2007 r.,

2. Sądu Rejonowego w O. z dnia 12 lutego 2003 r. w sprawie sygn. II K 327/02, zmienionego wyrokiem Sądu Okręgowego w W. z dnia 4 września 2003 r. w sprawie sygn. IX Ka 875/03:

1) za czyn z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 282 k.k. popełniony w dniu 4 lutego 2002 r. - na karę 1 roku pozbawienia wolności,

2) za czyn z art. 280 § I k.k. popełniony w dniu 4 lutego 2002 r. - na karę 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności,

3) za czyn z art. 286 § 1 k.k. w zb. z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. popełniony w okresie od 7 marca 2002 r. do 11 marca 2002 r. - na karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności;

na podstawie art. 85 k.k. art. 86 § 1 k.k. wymierzono skazanemu karę łączną 3 lat pozbawienia wolności, na poczet, której zaliczono skazanemu okres rzeczywistego pozbawienia wolności od dnia 12 marca 2003 r. do dnia 4 września 2003 r.,

3. Sądu Rejonowego w O. z dnia 2 czerwca 2004 r., sygn. akt II K 668/02
 - 1) za czyn z art. 158 § 1 k.k. popełniony w dniu 29 września 2004 r. - na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności (winno być 29 września 2001 r. – uwaga SN)
 - 2) za czyn z art. 288 § 1 k.k. popełniony w dniu 29 września 2001 r. - na karę 4 miesięcy pozbawienia wolności,
 - 3) za czyn z art. 245 k.k. popełniony w dniu 11 stycznia 2002 r. - na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności;na podstawie art. 85 k.k. art. 86 § 1 k.k. wymierzono skazanemu karę łączną 1 roku i 4 miesięcy pozbawienia wolności;
4. Wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w O. z dnia 27 stycznia 2005 r., sygn. akt II K 388/04 połączono skazanemu kary pozbawienia wolności orzeczone wyrokami Sądu Rejonowego w O. z dnia 12 lutego 2003 r. sygn. akt II K 327/02 i Sądu Rejonowego w O. z dnia 2 czerwca 2004 r. sygn. akt II K 668/02 i orzeciono karę łączną 3 lat pozbawienia wolności; na jej poczet zaliczono okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie II K 327/02 od dnia 12 marca 2003 r. do dnia 13 kwietnia 2004 r.,
5. Sądu Rejonowego w W. z dnia 2 września 2005 r., sygn. akt II K 91/03 za czyn z art. 178a § 1 k.k. popełniony w dniu 16 czerwca 2002 r. - na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności oraz orzeciono zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych na okres 2 lat;
6. Sądu Rejonowego w O. z dnia 30 maja 2008 r., sygn. akt V K 286/08 za czyn z art. 178a § 1 k.k. w zb. z art. 244 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. popełniony w dniu 3 września 2007 r. na karę 2 lat pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawieszono na okres 5 lat próby oraz orzeciono zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym na okres 4 lat; postanowieniem Sądu Rejonowego w O. z dnia 18 listopada 2009 r., sygn. akt Ko 1324/09 zarządzono skazanemu wykonanie kary 2 lat; skazany odbywał karę 2 lat pozbawienia wolności od dnia 20 marca 2012 r. do dnia 20 marca 2014 r.,
7. Sądu Rejonowego w M. z dnia 17 listopada 2009 r., sygn. akt II K 393/09, za czyn z art. 157 § 1 k.k., popełniony w dniu 11 kwietnia 2009 r. - na karę 2 lat pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawieszono na okres 5 lat próby, a na podstawie art. 71 § 1 k.k. orzeciono grzywnę w wymiarze 100 stawek

dziennych ustalając wysokość jednej stawki na 10 złotych oraz nawiązkę w kwocie 1000 zł. na rzecz pokrzywdzonego; skazany w dniu 23 listopada 2010 r. uiścił karę grzywny w całości,

8. Sądu Rejonowego w W. z dnia 24 listopada 2009 r., sygn. akt III K 547/09 za czyn z art. 178a § 1 k.k. w zb. z art. 244 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., popełniony w dniu 13 stycznia 2009 r. na karę roku pozbawienia wolności; orzeczono zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 2 lat;

9. Sądu Rejonowego w O. z dnia 14 października 2010 r., sygn. akt II K 1243/09 za czyn z art. 178a § 1 k.k. w zb. z art. 244 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. popełniony w dniu 17 października 2009 r. na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności, na poczet, której zaliczono skazanemu okres pozbawienia wolności w dniu 17 października 2009 r.; ponadto orzeczono zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 3 lat; skazany odbył karę 10 miesięcy pozbawienia wolności od dnia 20 marca 2014 r. do dnia 19 stycznia 2015 r.,

10. Sądu Rejonowego w O. z dnia 10 stycznia 2011 r., sygn. akt II K 793/10

1) za czyn z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 204 § 2 k.k. popełniony w dniu 19 lipca 2010 r. - na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz na podstawie art. 33 § 2 k.k. karę grzywny w wymiarze 120 stawek dziennych ustalając wysokość jednej stawki na 10 złotych,

2) za czyn z art. 204 § 2 k.k. popełniony w bliżej nieustalonej dacie ale nie później niż do dnia 19 lipca 2010 r. - na karę 1 roku pozbawienia wolności oraz na podstawie art. 33 § 2 k.k. karę grzywny w wymiarze 150 stawek dziennych ustalając wysokość jednej stawki na 10 złotych,

3) za czyn z art. 244 k.k. popełniony w dniu 19 lipca 2010 r. - na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności;

na podstawie art. 85 k.k. art. 86 § 1 i 2 k.k. wymierzono skazanemu karę łączną roku i 4 miesięcy pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawieszono na okres 4 lat próby oraz karę łączną grzywny w wymiarze 220 stawek dziennych ustalając wysokość jednej stawki na 10 złotych; postanowieniem Sądu Rejonowego w O. z dnia 28 października 2013 r., sygn. akt Ko 1054/13 zarządzono skazanemu

wykonanie kary łącznej roku i 4 miesięcy pozbawienia wolności; skazany w dniu 25 października 2013 r. uiścił karę grzywny w całości,

11. Sądu Rejonowego w W. z dnia 18 kwietnia 2013 r., sygn. akt III K 594/12 za czyn z art. 200 § 1 k.k. w zb. z art. 198 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., popełniony w nocy z 16/17 marca 2012 r. - na karę 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności,

12. Sądu Rejonowego w W. z dnia 16 czerwca 2014 r., sygn. akt VIII K 390/14

1) za czyn z art. 189 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. popełniony nieustalonego dnia w lipcu 2008 r. - na karę roku pozbawienia wolności,

2) za czyn z art. 189 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. popełniony nieustalonego dnia w lipcu 2008 r. - na karę roku pozbawienia wolności,

3) za czyn z art. 203 k.k. w zb. z art. 204 § 3 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. popełniony od nieustalonego dnia w lipcu 2008 r. do sierpnia 2008 r. - na karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności;

na podstawie art. 85 k.k. art. 86 § 1 k.k. wymierzono skazanemu karę łączną roku i 10 miesięcy pozbawienia wolności.

Wyrokiem łącznym z dnia 27 października 2015 r. Sąd Rejonowy w sprawie VIII K 574/14 orzekł w ten sposób, że:

I. rozwiązał rozstrzygnięcie o karze łącznej zawarte w pkt IV wyroku Sądu Rejonowego w W. z dnia 16 czerwca 2014 r. wydanym w sprawie VIII K 390/14,

II. na podstawie art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. w zw. z art. 19 ust. i ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z dnia 20 marca 2015 r.) w brzmieniu obowiązującym przed dniem 1 lipca 2015 r. połączył kary pozbawienia wolności orzeczone skazanemu wyrokami wymienionymi powyżej w pkt 7, 8, 9 i 12, tj.: w wyroku Sądu Rejonowego w M. z dnia 17 listopada 2009 r. wydanym w sprawie II K 393/09, Sądu Rejonowego w W. z dnia 24 listopada 2009 r. wydanym w sprawie III K 547/09, Sądu Rejonowego w O. z dnia 14 października 2010 r. wydanym w sprawie II K 1243/09 oraz w Sądzie Rejonowym w W. z dnia 16 czerwca 2014 r. wydanym w sprawie VIII K 390/14 i wymierzył skazanemu karę łączną 4 (czterech) lat pozbawienia wolności,

III. na podstawie art. 63 § 1 k.k. i art. 577 k.p.k. na poczet orzeczonej w punkcie II kary łącznej pozbawienia wolności zaliczył okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie III K 547/09 od dnia 19 stycznia 2015 r. do dnia 27 października

2015 r., w sprawie II K 1243/09 w dniu 17 października 2009 r. oraz od dnia 20 marca 2014 r. do dnia 19 stycznia 2015 r.

IV. na podstawie art. 569 § 1 k.p.k., art. 85 k.k., art. 86 § 1 k.k. w zw. z art. 90 § 2 k.k. oraz w zw. z art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z dnia 20 marca 2015 r.) w brzmieniu obowiązującym przed dniem 1 lipca 2015 r. orzeczone wyrokami wymienionymi powyżej w pkt 8 i 9, tj.: w wyroku Sądu Rejonowego w W. z dnia 24 listopada 2009 r. wydanym w sprawie III K 547/09 oraz wyroku Sądu Rejonowego w O. z dnia 14 października 2010 r. wydanym w sprawie II K 1243/09 wobec skazanego środki karne w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym połączył i orzekł wobec niego łączny zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym na łączny okres 4 (czterech) lat,

V. na podstawie art. 572 k.p.k. stwierdzając brak warunków do wydania wyroku łącznego obejmującego wyroki opisane w punkcie 1 - 6 oraz 10-11 postępowanie w tym zakresie umorzył,

VI. na podstawie art. 576 k.p.k. stwierdził, iż wyroki podlegające połączeniu nie ulegają wykonaniu w zakresie objętym wyrokiem łącznym,

VII. zasądził od Skarbu Państwa na rzecz adw. M. W. kwotę 240 (dwustu czterdziestu) złotych powiększoną o podatek VAT tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skazanemu z urzędu, na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. zwolnił skazanego od ponoszenia na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych.

Apelacje złożyli obrońca skazanego oraz sam skazany. Zaskarżyli wyrok w całości, przy czym skazany nie precyzował formalnie podniesionych zarzutów. W obu apelacjach wskazano, że skazanie w sprawie II K 393/09 uległo zatarciu i nie powinno stanowić podstawy do łączenia kar w tym zbiegu.

Na skutek apelacji obrońcy skazanego oraz skazanego Sąd Okręgowy w W. wyrokiem z dnia 18 kwietnia 2016 r., sygn. akt X Ka 253/16 zmienił zaskarżony wyrok łączny w ten sposób, że w punkcie II wyroku wyłączył ze wskazanego zbiegu karę jednostkową 2 (dwóch) lat pozbawienia wolności orzeczoną wyrokiem Sądu Rejonowego w M. sygn. akt II K 393/09 (poz. 7) i w tym zakresie umorzył

postępowanie, a w zakresie pozostałych połączonych kar wymierzył skazanemu karę łączną 2 (dwóch) lat i 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności, ustalając, że zaliczenie okresów rzeczywistego pozbawienia wolności z punktu III wyroku dotyczy powyższej kary; uchylił orzeczenie z punktu VII wyroku dot. zasądzenia kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu; w pozostałym zakresie wyrok utrzymał w mocy; kosztami postępowania odwoławczego obciążył Skarb Państwa.

Prokurator Okręgowy w W. złożył kasację na korzyść skazanego. Zaskarżając wyrok Sądu Okręgowego w W. utrzymujący w mocy wyrok łączny Sądu Rejonowego z dnia 27 pa 2015 r., sygn. akt VIII K 574/14 w zakresie rozstrzygnięcia w punkcie V, stwierdzającego brak podstaw do wydania wyroku łącznego w zakresie obejmującym wyroki:

- Sądu Rejonowego w O.z dnia 12.02.2003 r., sygn. akt II K 327/02,
- Sądu Rejonowego w O. z dnia 02.06.2004 r., sygn. akt II K 668/02 oraz
- Sądu Rejonowego w W. z dnia 02.09.2005 r., sygn. akt II K 91/03.

W kasacji skarżący podniósł zarzut rażącego naruszenia przepisów prawa procesowego - art. 433 § 1 k.p.k. w zw. z art. 440 k.p.k. oraz prawa karnego materialnego - art. 85 k.k., mającego istotny wpływ na treść wyroku, a polegającego na dokonaniu nienależytej kontroli odwoławczej i utrzymaniu w mocy rażąco niesprawiedliwego wyroku Sądu I instancji, jako wydanego z rażącym naruszeniem przepisów prawa karnego materialnego tj. art. 85 k.k. wskutek utrzymania w mocy punktu V w/w wyroku stwierdzającego brak warunków do wydania wyroku łącznego w zakresie obejmującym kary pozbawienia wolności orzeczone wyrokami Sądów Rejonowych w O. z dn. 12.02.2003 r., sygn. akt II K 327/02 i z dn. 02.06.2004 r., sygn. akt II K 668/02 oraz Sądu Rejonowego w W. z dn. 02.09.2005 r., sygn. akt II K 91/03.

W konkluzji skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w W. w części utrzymującej w mocy wyrok Sądu Rejonowego VIII Wydział Kamy oraz uchylenie wyroku Sądu Rejonowego VIII Wydział Kamy w zakresie punktu V umarzającego postępowanie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania w postępowaniu pierwszoinstancyjnym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się oczywiście zasadna i podlegała uwzględnieniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k., choć trzeba od razu zaznaczyć, że skarżący nie do końca trafnie ustalił zakres tych skazań, które spełniały określone w art. 85 k.k. warunki do orzeczenia kary łącznej, a pomimo tego w tym zakresie postępowanie zostało umorzone na podstawie art. 572 k.p.k. Ponadto podkreślić należy, że choć zarzut w swojej zasadniczej konstrukcji okazał się trafny, to spostrzeżenie to nie odnosi się do wyrażonego w zarzucie kasacji twierdzenia o naruszeniu art. 440 k.p.k. Nie sposób bowiem twierdzić, aby w tej sprawie mogło dojść do naruszenia art. 440 k.p.k. Wniosek o wydanie wyroku łącznego – będący odpowiednikiem aktu oskarżenia – wpłynął przed dniem 1 lipca 2015 r., a zatem kontrola odwoławcza oparta była na treści przepisów art. 427, art. 433 § 1, art. 434, art. 437 § 2, art. 443, art. 447 oraz art. 452 k.p.k. w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r. (art. 36 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw – Dz. U. z 2013 r., poz. 1247 ze zm.). Oznacza to, że w przypadku gdy skazany nie musiał formułować zarzutów w apelacji (art. 427 § 1 k.p.k. w brzmieniu przed dniem 1 lipca 2015 r.) granice środka odwoławczego określone były li tylko poprzez zakres zaskarżenia, a apelacja skazanego dotyczyła wyroku w całości, a zatem każdego rozstrzygnięcia w nim zawartego. Obowiązkiem sądu odwoławczego było zatem poddanie kontroli zaskarżonego wyroku w całości przez pryzmat wszystkich podstaw odwoławczych (art. 438 k.p.k.). W tej sferze mieściła się także obraza prawa materialnego w zakresie braku podstaw do orzeczenia kary łącznej w odniesieniu do tych skazań jednostkowych, co do których orzeczono o umorzeniu postępowania (pkt V wyroku Sądu I instancji). W takiej sytuacji nie sposób powoływać jako potencjalnie naruszonego przepisu art. 440 k.p.k., albowiem ten winien stanowić podstawę kontroli wyroku sądu pierwszej instancji tylko w takim układzie, w którym uchybienie, które by stanowiło o rażącej niesprawiedliwości orzeczenia, lokowało się poza zakresem zaskarżenia i podniesionych zarzutów. W tej sprawie tak zaś nie było. Jak wskazano powyżej, przedmiotem kontroli nie mogły być zarzuty, skoro skazany ich nie musiał formułować. Stan ten uległ zmianie dopiero po dniu 30 czerwca 2015 r. i trwał do dnia 14 kwietnia 2016 r.

Odnosząc się do zasadniczej kwestii zawartej w zarzucie kasacji, tj. rażącej obrazie art. 85 k.k. stwierdzić należy, że skarżący ma rację, iż sąd odwoławczy z rażącą obrazą tego właśnie przepisu dopuścił do utrzymania w mocy rozstrzygnięcia o umorzeniu postępowania – ujętego w pkt V wyroku sądu I instancji. Sąd odwoławczy nie dostrzegł rażącej obrazu art. 85 k.k. w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r. pomimo, że stosownie do treści art. 433 § 1 k.p.k. w zw. z art. 427 § 1 i § 2 *a contrario* k.p.k. winien skontrolować prawidłowość zastosowania tej normy prawnej nie tylko co do orzeczenia o karze łącznej, ale także co do tego rozstrzygnięcia, w którym nie stwierdzono podstaw do orzeczenia kary łącznej. Rażąca obraza art. 85 k.k. została zresztą dostrzeżona w uzasadnieniu wyroku sądu odwoławczego, gdzie wskazano, że istniały podstawy prawne do połączenia kar orzeczonych wyrokami opisanymi w pkt 2 i 5 w części wstępnej. Zarówno jednak ta uwaga sądu odwoławczego, jak i zresztą rozważania prokuratora w kasacji nie są prawidłowe.

W układzie skazań objętych postępowaniem w przedmiocie wyroku łącznego istotne jest przede wszystkim dokonanie prawidłowej analizy dat wyroków, którymi wymierzono kary za określone w nich przestępstwa, czasu popełnienia zawartych w tych wyrokach czynów, a także ustalenie kar, które spełniają materialnoprawne warunki do ich połączenia, uwzględniając wszakże, że przepis art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015 r., poz. 396) określa stan prawny, który winien być podstawą takich ustaleń. Tylko w tym ostatnim zakresie zresztą oba sądy nie dopuściły się błędu. Trzeba też pamiętać, że prawomocność wyroku łącznego wydanego w sprawie o sygn. akt II K 388/04 Sądu Rejonowego w O. (pkt 4) stanowi przeszkodę do „rozerwania” prawomocności (*res iudicata*) tak określonej kary łącznej za skazania objęte wyrokami w sprawach II K 327/02 i II K 668/02 Sądu Rejonowego w O., dopóty nie pojawi się kolejne skazanie, które spełni warunek do objęcia orzeczonej nim kary z innymi karami wymierzonymi za czyny objęte klamrą wyroku łącznego (art. 575 § 1 k.p.k.; uchwała SN z dnia 29 października 2012 r., I KZP 15/12, OSNKW 2012, poz. 111). Uwaga ta jest istotna dlatego, że wyrok łączny w sprawie II K 388/04 wydany został przed datą wydania przez Sąd Najwyższy uchwały z dnia 25 lutego 2005 r., I KZP 36/04 (OSNKW 2005, nr 2, poz.13), w

której ujęto, że zawarty w art. 85 k.k. zwrot "zanim zapadł pierwszy wyrok" odnosi się do pierwszego chronologicznie wyroku, który zapadł przed popełnieniem przez sprawcę kolejnego (kolejnych) przestępstwa. Zastosowano w nim tzw. konfiguracyjną zasadę wymiaru kary łącznej, uznając, że „pierwszy wyrok” to wyrok w sprawie II K 327/02 wydany jako drugi. Skoro skazany popełnił kolejne przestępstwa i skazano go prawomocnie dalszymi ośmioma wyrokami, to przedmiotem ocen w kontekście art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. winny być te wszystkie skazania w relacji do czynów objętych poprzednim wyrokiem łącznym. Istnienie obecnie normatywnej podstawy do ustalenia, że istnieją warunki do wydania nowego wyroku łącznego w zakresie skazań objętych poprzednim wyrokiem łącznym stanowi także o konieczności respektowania zasady ujętej w uchwale I KZP 36/04 również wtedy, gdy poprzedni wyrok łączny oparty była na tzw. metodzie konfiguracyjnej, a więc „wybierania” skazań w sposób najbardziej korzystny dla skazanego. Dokonując takiej analizy dostrzec należało, że czyn za który skazano M. G. w sprawie II K 91/03 (skazanie w pkt 5) został popełniony w dniu 16 czerwca 2002 r., a zatem przed datą wyroku w sprawie II K 327/02 (pkt 2), który został uznany jako „pierwszy wyrok” przez Sąd Rejonowy w O. w sprawie II K 388/04, a kara nim orzeczone podlega łączeniu z karami orzeczonymi w sprawach II K 327/02 (pkt 3) i II K 668/02 (pkt 3). To stwierdzenie skutkuje uznaniem, że istnieją warunki do orzeczenia nowej kary łącznej, co skutkuje z kolei koniecznością wydania nowego wyroku łącznego, ale wydanego już uwzględnieniem zasady zawartej w uchwale I KZP 36/04; zastosowana wcześniej metoda konfiguracyjna nie może już stanowić podstawy do „wybierania” skazań podlegających łączeniu. Tego ostatniego elementu w swojej kasacji nie uwzględnił jej autor. Prokurator w kasacji swój zarzut obraży art. 85 k.k. opiera bowiem na twierdzeniu, że umorzenie postępowania w przedmiocie wyroku łącznego było wadliwe z uwagi na istnienie warunków do połączenia kar orzeczonych w sprawach II K 327/02 (pkt 2), II K 668/02 (pkt 3) oraz II K 91/04 (pkt 5), przy uwzględnieniu, iż czyn pierwszy objęty wyrokiem w sprawie II K 668/02 (pkt 3) miał miejsce w dniu 29 września 2001 r., a nie jak przyjęto w wyroku (i co jest niemożliwe zważywszy na datę wydania wyroku – uw. SN) w dniu 29 września 2004 r. Zarzut tak uargumentowany jest trafny przy uznaniu, że „pierwszym wyrokiem” jest właśnie wyrok w sprawie II K 327/02 (pkt 2),

ale przecież przed nim wydano wyrok w sprawie II K 74/01 (pkt 1). Wyrok ten wydano w dniu 8 listopada 2001 r., a przed tą datą skazany popełnił dwa przestępstwa objęte skazaniem w sprawie II K 668/02 (pkt 3- oba w dniu 29 września 2001 r. – orzeczono kary: 10 miesięcy oraz 4 miesięcy pozbawienia wolności; trzecie już do tego zbiegu nie wchodzi). W takim układzie to właśnie te skazania tworzyłyby pierwszy zbieg przestępstw, a wówczas drugi zbieg byłby wyznaczany przez wyrok z pkt 2 (sygn. akt II K 327/02) a w zbiegu wyznaczonym treścią art. 85 k.k. pozostawałoby skazanie za czyn z dnia 11 stycznia 2002 r. (ze sprawy II K 668/02 – pkt 3) oraz czyn objęty wyrokiem w sprawie II K 91/03 (pkt 5). Wszystkie te konfiguracje, które od strony normatywnej dawały podstawę do orzeczenia kary łącznej na podstawie art. 85 i 86 § 1 k.k. pozostały poza sferą uwagi zarówno sądu pierwszej jak i drugiej instancji – co czyni zasadnym zarzut kasacji o rażącym naruszeniu prawa, tj. art. 85 k.k. Jest również oczywiste, że uchybienie to miało istotny wpływ na treść wyroku, skoro nie doszło do orzeczenia kar łącznych. Z tych względów kasacja podlegała uwzględnieniu, albowiem zarzut okazał się zasadny, choć zakres możliwych do orzeczenia kar łącznych jest odmienny od tego, który sugerował prokurator w swojej kasacji.

Zgodzić należy się z wnioskiem zawartym w kasacji. Do rażącego naruszenia prawa doszło już na etapie postępowania pierwszoinstancyjnego. Uchylenie wyroku w tej części, tj. w zakresie o utrzymaniu w mocy rozstrzygnięcia zawartego w pkt V wyroku sądu pierwszej instancji i przekazaniu sprawy do rozpoznania w postępowaniu odwoławczym oznaczałoby, że skazany zostanie pozbawiony prawa do wniesienia zwykłego środka odwoławczego od orzeczenia co do kary łącznej opartego na podstawie odwoławczej z art. 438 pkt 4 k.p.k. Ponadto, podstawą przekazania sprawy jest przepis art. 437 § 2 k.p.k. w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r. (art. 36 pkt 2 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r.), a zatem nie ma znaczenia zakres koniecznego do przeprowadzenia postępowania w ramach przewodu sądowego. Niewątpliwie jest, że sąd pierwszej instancji winien zwrócić uwagę i przestrzegać tych wskazań oraz zapatrywać prawnych, które zostały sformułowane powyżej (art. 442 § 3 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k.). Szczególnie wnikliwie sąd ten winien analizować daty poszczególnych czynów, tak aby nie dopuścić do sytuacji, gdy wydany wyrok dotyczy czynu, który

jeszcze nie mógł być popełniony (skazanie w pkt 3 za czyn pierwszy). Wobec faktu, że kary orzeczone za czyny objęte ostatnim wydanym wobec skazanego wyrokiem (pkt 12) zostały objęte karą łączną (rozstrzygnięcie w pkt II sądu pierwszej instancji) konieczne stało się przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w W. (skazanie w pkt 11), stosownie do treści art. 569 § 1 k.p.k. Przepis ten określa właściwość sądu do rozpoznania sprawy w przedmiocie wyroku łącznego i pomimo nieco innej stylizacji w porównaniu do stanu prawnego obowiązującego do dnia 30 czerwca 2015 r. (dodanie do treści zwrotu „lub łączny” oraz na końcu przepisu „orzekający kary podlegające łączeniu”) wskazuje jako właściwy ten sąd, który jako ostatni wydał wyrok skazujący w pierwszej instancji, niezależnie od tego czy kara nim orzeczone będzie podlegała łączeniu z innymi karami. Gdyby założyć, że przepis ten wskazuje właściwość tylko w odniesieniu do tego sądu, którego skazanie podlega łączeniu z innymi karami (czyli gdy wydany zostanie wyrok łączny), to okazałoby się, że w sytuacji braku warunków do wydania wyroku łącznego nie można ustalić kryteriów co do właściwości sądu do umorzenia postępowania, zwłaszcza, iż postępowanie takie może się toczyć także z urzędu (szerszy wywód w tej materii: J. Matras, Uwag kilka o rozbieżnościach w orzecznictwie Sądu Najwyższego na tle konstrukcji przepisu art. 569 k.p.k. [w] Księga jubileuszowa poświęcona Sędziemu Sądu Najwyższego Stanisławowi Zabłockiemu, P. Hofmański [red.], Warszawa 2014, s. 376-382).

Z tych powodów należało orzec jak w wyroku.

kc